

Arts i Literatura Italianes

Codi: 103395

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	3	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	4	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	3	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	4	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	3	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	4	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	3	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Rossend Arqués Corominas

Correu electrònic: Rossend.Arques@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No s'escau

Objectius

L'assignatura *Art i Literatura Italians* pretén ser, d'una banda, una introducció a la metodologia de l'estudi de la interrelació entre les arts i la literatura i, de l'altra, una anàlisi d'aquesta interrelació al llarg de la història en tres àmbits diferents:

- Literatura i art pictòric en la història literària italiana medieval: Dante, Petrarca i Boccaccio
- Literatura i art en el Renaixement italià: el teatre i la perspectiva
- Fotografia i literatura italiana: del realisme al neorrealisme
- Novel·la històrica i pintura de gènere: Caravaggio, Artemisia Gentileschi i Anna Banti

Objectius

En acabar el curs l'alumne ha de demostrar

1. Haver assolit els continguts expressats en el temari i identificar qualsevol dels seus punts en el context que li correspon.
2. Ser capaç d'analitzar, processar i interpretar qualsevol mena de material addicional d'acord amb els continguts del temari i situar-lo en el marc corresponent.
3. Demostrar haver fet unes lectures mínimes exigides (llibres i/o capítols especialment indicats i/o articles recomanats).
4. Haver assolit un coneixement integral i global de la matèria mitjançant l'articulació i la relació existent entre els diferents punts en què es divideix el temari.

Competències

Estudis de Català i Espanyol

- Analitzar una àmplia varietat de textos escrits en llengua italiana a fi de reconèixer les característiques fonamentals de la cultura i la literatura italianes.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals corrents literàries, culturals i històriques en llengua italiana.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Estudis d'Anglès i Català

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals corrents literàries, culturals i històriques en llengua italiana.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Estudis d'Anglès i de Clàssiques

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals corrents literàries, culturals i històriques en llengua italiana.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Estudis d'Anglès i Espanyol

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals corrents literàries, culturals i històriques en llengua italiana.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Estudis d'Anglès i Francès

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals corrents literàries, culturals i històriques en llengua italiana.

- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els coneixements adquirits per a millorar el coneixement públic general de la diversitat lingüística i/o cultural.
2. Aplicar les metodologies oportunes per a la lectura i interpretació dels textos esmentats.
3. Argumentar idees i opinions amb precisió en les llengües pròpies i en les adquirides al grau.
4. Comprendre textos avançats, acadèmics o professionals en les llengües pròpies i en les adquirides al grau.
5. Descriure l'evolució històrica i temàtica de la literatura, el cinema, el teatre i l'art italians.
6. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics.
7. Generar estratègies que facilitin l'augment i la millora del respecte mutu en entorns multiculturals.
8. Identificar els principals corrents literaris i artístics, els autors i les obres de la literatura i l'art italians.
9. Identificar i entendre l'evolució de la llengua literària a Itàlia i dels llenguatges artístics.
10. Llegir i comprendre textos literaris, artístics i culturals en italià de les principals èpoques.
11. Localitzar i organitzar informació rellevant disponible a internet, bases de dades, etc.
12. Treballar de manera autònoma i responsable en un entorn professional o de recerca per aconseguir els objectius prèviament planificats.

Continguts

Aquest curs de "Art i literatura italians"i vol ser una mirada diferent i conjunta dirigida a alguns moments de l'art i de la literatura italians de gran importància tant pel que fa a la cultura italiana com a la internacional. La difícil tria que hem realitzar cerca de focalitzar l'estudis en alguns dels autors i artistes més rellevants. Les lectures que plantegem són:

1. Dante, *Comèdia (Infern; cants 1, 5, 13, i 26; Purgatori: cants X-XII; Paradís: cant 1 (dossier)*
  2. Petrarca, *Sonets del Cançoner* (dossier)
  3. Boccaccio, *Decameró* (selecció) (dossier)
  4. Leon Battista Alberti, *Sobre la Pintura* (recurs electrònic)
  5. Els escriptors sicilians segles XIX i XX:
    1. Vittorini, *Conversazioni in Sicilia*
  7. Futurismo: manifestos
  8. Anna Banti, *Artemisia*
1. Metodologia de l'anàlisi comparada entre la literatura i les arts
    - 1.1. La literatura i els altres arts: de quina manera la literatura parla amb l'art visual. Qüestions de mètode.
    - 1.2. Temes, motius i mites
    - 1.3. Poètiques encreuades
    - 1.4. L'ècrasi
  2. Alguns exemples de la interrelació entre pintura i literatura:
    - 2.1. Edat Mitjana i Renaixement
      - 2.1.1. La *Divina Comèdia* de Dante (*Infern 1, 3, 13, 26, 34; Purgatori 10-12; Paradís*) (dossier)

2.1.2 El *Canzoniere* (sonets) i els *Trionfi* (antologia) de Petrarca (dossier)

2.1.2.1 El retrat de la dama: Lorenzo dei Medici, Pietro Bembo, Giovanni della Casa, Gaspara Stampa (dossier)

2.1.3. Boccaccio i les arts (conte sobre Giotto, Decameron, jornada VI, narració V)

2.1.4. Individu i art en el Renaixement:

2. 1. 4.1. Leoan Battista Alberti, *De pictura*

2.1. 4. 2 Benvenuto Cellini, *Vida*

2. 1. 4.2. Michelangelo, *Poesia*

2.1. 4.4. Leonardo, *Trattato della pittura*
(<http://www.dominiopublico.gov.br/download/texto/lb000840.pdf>)

3. Art i literatura italians moderns i contemporanis:

3.1. Introducció

3.2. Alguns exemples:

3.2.1 El futurisme.

3.2.2. La pintura i la narrativa metafísica (De Chirico, Savinio)

3.2. 3. Fotografia, art i literatura siciliana

3.2.4.1. Giovanni, Verga, la fotografia

3.2.4.2. Elio Vittorini, *Conversazione in Sicilia*

3.2.4.3. Leonardo Sciascia

3.2.5. La recuperació de Caravaggio: literatura i pintura de gènere:

3.2.5. Anna Banti, *Artemisia*.

El curs tindrà dos blocs successius. El primer bloc tractarà el tema en la literatura italiana de Dante al Renaixement i el segon en el període que va del Realisme (s. XIX) a mitjan segle XX.

Metodologia

L'assignatura de *Art i Literatura italians* és de caire teòric-pràctic.

En termes generals, es dirigirà l'aprenentatge mitjançant el següent conjunt de tècniques i accions:

- Classe magistral amb suport TIC i discussió col·lectiva
- Lectura comprensiva de textos
- Realització d'exercicis individuals i en grup, tant escrits como orals
- Realització d'activitats autònomes: preparació de les proves, lectures, redaccions, recerca d'informacions a Internet...

Intercanvis a classe (professor-estudiant, estudiant-estudiant)

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes amb participació activa	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
Lectura i comentari de textos	15	0,6	1, 3, 4, 5, 7, 8, 9
Tipus: Autònomes			
Estudi dels textos, materials i bibliografia	25	1	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12
Lectura i comentari de textos	25	1	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12

Avaluació

-Per tenir dret a l'avaluació (o en el seu cas la reavaluació), l'alumnat ha d'haver estat avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total.

-Només tenen dret a la reavaluació (total o parcial, segons calgui) els/les alumnes que, havent suspès, tinguin almenys una nota mitjana final de 3,5.

-Les tasques relacionades més directament amb l'activitat docent a classe queden excloses de la reavaluació.

-La recuperació consistirà en una prova de síntesi de la part recuperable de la reavaluació.

-Els estudiants italians hauran de consultar les condicions d'avaluació al professor de l'assignatura. La responsabilitat del seguiment de les activitats formatives i d'avaluació recau exclusivament en l'estudiant.

-El plagi total o parcial de qualsevol dels exercicis i treballs presentats es considerarà automàticament un Suspens de tota l'assignatura i no només de l'exercici plagiat.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació a les activitats proposades durant el curs, en grup o individualment.	30	15	0,6	3, 4, 7, 8
Prova de síntesi.	30	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9
Ressenyes, treballs escrits i presentacions relatives a les adaptacions	40	25	1	3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12

Bibliografia

Bibliografia teòrica i crítica

Boulnois, O., *Au-delà de l'image. Une archéologie du visuel au Moyen Âge Ve-XVIe siècle*, París: Seuil, 2008.

Ciccuto, M., *Figure d'artista. La nascita delle immagini alle origini della letteratura*. Fiesole: Cadmo, 2002.

Ciccuto, M., *Icone della parola. Immagini e scrittura nella letteratura delle origini*. Mucchi, 1995.

Ciccuto, M., *L'immagine del testo. Episodi di cultura figurativa nella letteratura italiana*. Bonacci, 1990.

Cometa, M., *La scrittura delle immagini. Letteratura e cultura visuale*, Milà: Raffaello Cortina, 2012.

Crivelli, R. *Gli accordi paralleli letteratura e le arti visive del Novecento*. Bari: Adriatica, 1979.

Fagone, V. (ed.). *Arte e letteratura. Dal futurismo ad oggi*. Bergamo: Lubrina, 1998

Franceschetti, A. (ed.). *Letteratura e arti figurative*. Atti del II Convegno dell'Associazione Internazionale per gli Studi di Lingua e Letteratura Italiana. Firenze: Olschki, 1988.

Pantini, E. "La literatura y las demás artes", en Gnisci, A. (ed.), *Introducción a la literatura comparada*, Barcelona: Crítica, 2002, pp. 215-240.

Guillén, C. *Entre lo uno y lo múltiple*. Barcelona: Crítica, 1985.

Mengaldo, Pier Vincenzo. *Tra due linguaggi. Arti figurative e critica*. Torí: Bollati Boringhieri, 2005.

Monegal, A (ed.). *Literatura y pintura*. Madrid: Arco, 2000.

Praz, M. *Mnemosyne. Parallelo tra la letteratura e le arti visive*. Milà: Mondadori, 1971.

Welleck, R. I Warren, A., *Teoría literaria*. Madrid: Gredos, 1981, cap. XI, pp. 149-167.

Lectures obligatòries:

- Dante, *Comedia*: selecció de cants (dossier electrònic)

- Petrarca, Els *Triomfs* i altres textos (dossier electrònic)

-Boccaccio, *Decameron*, Barcelona: Edicions 62 (Madrid: Cátedra, 2007).

- Maquiavel, *La mandràgora*, dins *Teatre del Renaixement*, Barcelona: Edicions 62, 1985 (Madrid: Tècnos, 2008).

- Leon Battista Alberti, *Sobre la pintura* (recurs electrònic).

- E. Vittorini, *Conversa a Sicília*, Barcelona: Edicions 62, 1966. (Madrid: Gadir, 2004)

- A. Banti, *Artemisia*, Barcelona: Alfabia, 2008